నిప్పుల కుంపటి

నిలువెత్తు కన్నీటి బొట్టులా ఉందామె. మాట కదిపితే చాలు కన్నీటి ప్రవాహమై మనల్ని ముంచెత్తేలా ఉంది. అయినా ఆమె మాట్లాడటం లేదు.

నిప్పు కణికలా ఉందామె. తాకితే చాలు మనల్ని దగ్ధం చేసేలా ఉంది. అయినా ఆమె స్పందించడం లేదు.

వ్యక్తం కాని దుఃఖంతో, వ్యక్తం కాని బాధతో అలజడిగా ఉందామె. మట్టి కుండలాగ, ఏ ఆభరణం లేకుండా, పాత చీర రవికెతో ఉన్న ఆమె పేరు శ్రీదేవి. వయసు యాభైఏళ్ళకు కాస్త అటు ఇటుగా ఉండచ్చు. మంచానికి తల ఆనించి కింద కూర్చుని ఉందామె.

గుంతగా అయిపోయిన పాత నులకమంచంమీద ఒకతను పడుకుని ఉన్నాడు. అతనికి పక్షవాతం సోకిందనడానికి గుర్తుగా ఎడమవైపు మూతి ఒక పక్కకు పోయింది. మంచానికి కుడివైపున పొడవాటి కర్ర ఆనించి ఉంది. చెట్టు నీడలో నులక మంచంమీద విల్లులా పడుకుని ఉన్న అతని కళ్ళు శూన్యంలో దేనినో వెదుకుతున్నట్టున్నాయి. అతని ముఖంలో ఎలాంటి భావాలు లేవు. ఇలా ఎంతకాలం జీవించేది అనే ప్రశ్న మాత్రం కనిపిస్తోంది! అతను రాజయ్య. శ్రీదేవి భర్త.

ఊరంతా ఏదో రహస్యాన్ని దాచుకున్నట్టుగా ఉంది. ఎప్పుడు ఏం జరుగుతుందో ఏమో అనే అనుమానాస్పద వాతావరణం. ఎవరిళ్ళలో వారు కూర్చుని గుసగుసలు పోతున్నారు. వందగడప ఉన్న ఆపల్లె రాజుకున్న బొగ్గుల కుంపటిలా ఉంది.

పడుకున్న భర్త మీదుగా గుడివేపు చూసింది శ్రీదేవి. గుడి తలుపులు తెరిచి ఉన్నాయి. గుడిలోపల ఉన్న నల్లనయ్య గోపాలకృష్ణుడు అస్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాడు. ఆయనను చూస్తుంటే శ్రీదేవి కళ్ళ ముందు ఏడాది క్రితం జరిగిన సంఘటనలు కదలాడుతున్నాయి. ఆమె ఆలోచన్ల నిండా ఆనాటి విషయాలు సుడులు తిరుగుతున్నాయి.

ఆ రోజు కూడా ఈరోజులాగే ఆకాశం నిర్మలంగా ఉంది. వాతావరణం ప్రశాంతంగా ఉంది. కానీ ఊరే అలజడిగా ఉంది. ఆందోళనగా ఉంది. ఆనందంగా ఉంది. అధికారులతో కలిసి ఎమ్మెల్యే నాగులయ్య ఊర్లోకి వచ్చాడు. అతను ఆరడుగుల పొడవున్నాడు. గంజి పెట్టిన ఖద్దరు దుస్తులు ధరించాడు. తలకు రంగేశాడు. మెడలో బంగారు చైను, ఎడమచేతికి బంగారు రంగులో ఉన్న వాచీ, కుడిచేతికి బ్రాస్ లైట్ ఉన్నాయి. వీటన్నింటికి అదనపు ఆకర్షణ అతని ముఖంలో చెరగని నవ్వు. ఎమ్మెల్యే రావడంతో ఊర్లో హడావుడి మొదలైంది.

ఎమ్మెల్యే కృష్ణుడి గుడిలో కొబ్బరి కాయ కొట్టాడు. రాజయ్య ఇచ్చిన హారతిని కళ్ళకద్దుకుని పళ్ళెంలో వందరూపాయల నోటు వేశాడు. అధికారులు కూడా హారతి పళ్లెంలో డబ్బు వేశారు. కృష్ణుడికి నమస్కారం పెట్టారు. తర్వాత గుడిముందు చెట్టుకింద నులక మంచాల్లో కూర్చున్నారు. అధికారులతో పాటు పోలీసులు కూడా వున్నారు.

ముందుగా ఎమ్మెల్యే నాగులయ్య మాట్లాడడం మొదలు పెట్టాడు. "నా ప్రియమైన ప్రజలారా.. మీరు నాకు ఓట్లేసి గెలిపించారు. అందుకు చాలా ఆనందంగా ఉంది. నన్ను గెలిపించిన మీ రుణం తీర్చుకుంటాను. ఆరోజే చెప్పాను. ఈ రోజు మళ్ళా చెబుతున్నాను. మీ అందరూ లక్షాధికారులు, కోటీశ్వరులు కావాల. అదే నాకోరిక. హైదరాబాదులో మన ముఖ్యమంత్రిగారితో మాట్లాడాను. మాది చాలా పేదప్రాంతం. మా పక్కన ఉండేవాళ్ళు చదువు సంధ్యల్లేనోళ్ళు. వోళ్ళకు ఏదయినా మార్గం చూపించండి. అని వేడుకున్నాను. నా మాట ఆలకించిన ముఖ్యమంత్రిగారు, ఇక్కడ 'సెజ్' పెట్టేదానికి ఒప్పుకున్నారు. సెజ్ అంటే పెద్ద ఫ్యాక్టరీ. చాలామందికి దాంట్లో ఉద్యోగాలు కూడా వస్తాయి. మీ పిల్లకాయలంతా ఎక్కడకో దూరప్రాంతాలకు పోయి ఉద్యోగాలు చేసుకునే అవసరం లేకుండా ఈన్నే ఉండచ్చు. సెజ్ కోసం చానా నేల కావాల. గవర్నమెంటుది పోరంబోకు నేల ఉంది. అది చాలదు. అందుకని మీ నేల కూడా తీసుకుంటా ఉండారు. దీనికి ఎకరాకు పుంజకు మూడు లక్షలు. మెట్టకు రెండున్నర లక్షలు ఇస్తారు. మామూలుగా అమ్మితే ఎకరాకు యాభై అరవై వేలకన్నా మించి రాదు. ఇప్పుడు పొలాలు ఇచ్చినారంటే బాగుపడతారు. ఈ విషయాలన్నీ ఇంతకుముందే మీతో మాట్లాడినాం. ఇందుకు సహకరిస్తాండే మీ అందరికీ కృతజ్ఞతలు." అన్నాడు.

ప్రజలంతా నిశ్శబ్దంగా ఉన్నారు. అధికారులు, ఎమ్మెల్యే, ఆయన పక్కన దొరస్వామి కూర్చొని ఉందారు. దొరస్వామి పూర్వీకులు ఆ వూరివాళ్ళే. వాళ్ళకు అక్కడ యాభైఎకరాల పొలం ఉంది. ప్రస్తుతం ఆయన చెన్నయ్‌లో ఉంటా వ్యాపారాలు చేస్తున్నాడు. తన మొత్తం భూమికి ఎంత డబ్బు వస్తుందో లెక్కలు వేకుంటూ ఆనందంగా వున్నాడతను.

పెద్ద చెంబులో టీ తీసుకొచ్చి గ్లాసులో పోసి నాయకులకు, అధికారులకు ఇచ్చింది శ్రీదేవి. తమవెంట తెచ్చుకున్న బాటిళ్ళలోని నీళ్ళు తాగాక టీ తాగారు. ఒక అధికారి చేతిలో ఓ కాగితం పట్టుకుని లేచాడు.

"మన ఎమ్మెల్యే నాగులయ్యగారికి నమస్కారాలు. అలాగే ఇక్కడికి వచ్చిన పెద్దలందరికీ నమస్కారాలు. మన ఎమ్మెల్యేగారు ఇప్పుడే అన్ని విషయాలు చెప్పారు." అంటూ అప్పటి వరకూ ఎమ్మెల్యే చెప్పిన విషయాలనే మళ్లీ ఓసారి, అంతకంటే విపులంగా చెప్పాడు. ఇదీ దాని సారాంశం. 'సెజ్ అంటే స్పెషల్ ఎకనమికల్ జోన్. అంటే ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలి. అక్కడ కొన్ని కంపెనీలు వెలుస్తాయి. వాటి ద్వారా చాలా ఉత్పత్తులు జరుగుతాయి. ఆ కంపెనీల్లో స్థానికులకు ఇంటికో ఉద్యోగం ఇస్తారు. అయితే తమ భూములన్నీ కంపెనీకి అమ్మాలి. మామూలు ధరకన్నా నాలుగైదు రెట్లు ఎక్కువ ధర చెల్లిస్తారు'

ఈ విషయం గురించి అప్పటికే నాలుగు నెలలుగా పత్రికల్లో ప్రకటనలు ఇచ్చారు. అధికారులు, రాజకీయ నాయకులు మీటింగులు పెట్టి చెప్పారు. కొందరు భూములు అమ్మడానికి వ్యతిరేకించారు. దొరస్వామిలాంటి భూస్వాములు అమ్మడానికి ఉత్సాహం చూపారు.

అధికారి తనచేతిలోని కాగితాన్ని చూసి ఎవరి పేరుతో ఎంతభూమి పట్టా ఉందో చదవడం మొదలు పెట్టాడు. అందరూ అంతవరకూ దానికోసమే ఎదురు చూస్తున్నారు. "గోపాల కృష్ణుడి గుడిమాన్యం భూమి నాలుగెకరాల మెట్ట. పంచాయతీ పేరుతో ఉంది" అని చదివాడు అధికారి.

ఆ మాటలు వింటూనే శ్రీదేవి, రాజయ్య ఉలిక్కిపడ్డారు. వాళ్ళ పాతికేళ్ళ కొడుకు క్రిష్ణయ్య భయపడ్డాడు.

అందరి ఆస్తుల వివరాలు చదివాక చివర్లో "ఇప్పుడు చెప్పాము కదా. వీరందరికీ రెండు నెలల్లో ఇక్కడికే వచ్చి మేం చెక్కులు ఇస్తాం. ఇక మీరు మీపొలాల్లోకి పోవడానికి వీల్లేదు. ఎలాంటి పంటలు పండించడానికి వీళ్ళేదు. అవంతా సెజ్ భూములు" అన్నాడు అధికారి.

"సార్.. మాన్యం భూమిని మా తాతల కాలం నుంచీ మేమే చేసుకుంటా వుండాం సార్" అన్నాడు క్రిష్ణయ్య.

"ఎవరు నువ్వు?" అన్నాడు అధికారి.

"పూజారి రాజయ్య కొడుకు" గుంపులోంచి ఎవరో సమాధానం చెప్పారు.

"అవును సోమీ.. మాతాతల కాలం నుంచీ మాకు ఆదరవు ఈ నాలుగెకరాలే సోమీ.. దాంట్లో పండేదాంతోనే మేం బతకతాండాం. ఆ గుళ్లో కిట్టయ్యకు దీపం పెతాండాం" అన్నాడు రాజయ్య గుడిలోని కృష్ణుడి వేపు చేతిని చూపిస్తూ.

"మీరు బ్రాహ్మణులా?" అధికారి.

"కాదు సోమీ.. గొల్లోల్లం"

"గొల్లోల్లు పూజార్లా!" అధికారి ఆశ్చర్యపోయాడు.

"కిట్టయ్య అంటే గోవుల కాసేవాడే కదా సోమీ.. మేమూ వాళ్ళమే. కిట్టయ్య మాదేవుడే కదా" అన్నాడు రాజయ్య.

ఆమాత్రం తెలీదా అన్నట్టు కొందరు కిసుక్కున నవ్వారు.

"సరే..సరే.. నీకులమేదైతే మాకేంగానీ, ఈ నాలుగెకరాల స్థలం పంచాయతీ పేరుతో వుంది. కాబట్టి పదిలక్షల రూపాయిలు కూడా పంచాయతీకే పోతాయి. నీకు రావు." అన్నాడు అధికారి.

"అట్లంటే ఎట్ల సార్.. మామింద దయ చూపండి సార్" అంది శ్రీదేవి.

"మీకు నేను న్యాయం చేస్తాలేమ్మా.. భయపడద్దండి" అంటూ ఎమ్మెల్యే హామీ ఇచ్చాడు.

తర్వాత కాసేపటికి అధికారులు, నాయకులు వెళ్ళిపోయారు.

వాళ్ళు చెప్పినట్టే రెండు నెలల్లో చెక్కులు ఇచ్చారు. మాన్యం భూమి నాలుగెకరాలకు సంబధించిన డబ్బు పంచాయతీకే పోయింది. తమ కుటుంబానికున్న ఆధారం పోయిందని శ్రీదేవి, రాజయ్య పొగిలి పొగిలి ఏడ్చారు. వాళ్ళ కొడుకు కృష్ణయ్య మాత్రం ఎవరితో మాట్లాడకుండా మౌనంగా వుండిపోయాడు. వారంరోజులు గడిచాయి. శ్రీదేవి, రాజయ్య ఇంకా దుఃఖం లోంచి బయటపడలేదు.

ఓరోజు రాత్రి తమ ఇంటిముందున్న చెట్టుకు వురేసుకున్నాడు క్రిష్ణయ్య.

చెట్టంత కొడుకు, తమను వృద్ధాప్యంలో సాకి సంతరిస్తాడనుకున్న కొడుకు, బతుకు భయంతో శవంలా మారడంతో శ్రీదేవి, రాజయ్య తల్లడిల్లిపోయారు. వాళ్ళ ఏడుపుతో ఆ వూరు వూరంతా దద్దరిల్లింది. తమ కాగుల్లో, పెట్టెల్లో దాచుకున్న పొలం డబ్బులను చూసి రైతులు భయపడ్డారు. బతుకుమీద భయం మొదలైంది.

పొలం పోయినప్పుడు మొదలైన ఏడుపు, కొడుకు చనిపోయాక మరింతగా పెరిగి దాదాపు రెండు నెలలపాటు ఆగలేదు శ్రీదేవిలో. ఏడ్చి ఏడ్చి ఆమె ముఖంలో భారం తగ్గిందో.. ఏడ్వడం వలన ప్రయోజనం లేదనుకుందో.. ఏడ్చినా పోయినవి తిరిగి రావనుకుందో.. ఏమయితేనేం ధైర్యం తెచ్చుకుంది.

రోజూ సాయంత్రమైతే చాలు.. పక్కనే ఉన్న పొలాల్లోకి పోతుంది. గులాబీ తోటలు, మల్లె తోటలు ఉన్నాయి. వాటిల్లోంచి గులాబీలు, మల్లెలు కోసుకొస్తుంది. వాటిని పడుకునే ముందు భక్తిగా మాల కడుతుంది. చీకటితోనే లేచి స్నానం చేసి గుడికి వెళ్తుంది. గుడిలోపల, బయట కసువూడుస్తుంది. గుడిముందు కళ్ళాపి చల్లి ముగ్గు వేస్తుంది. దేవుని దగ్గర దీపం పెట్టి ఆయనకు ఎదురుగా కూర్చుంటుంది. భక్తులు గుడికి రావడం పెరిగారు. చేతిలో డబ్బు ఆడుతున్న వారు పల్లెంలో ఐదూ, పది వేస్తున్నారు. ఊరున్నంతవరకూ తమ ఇద్దరికీ జీవన భయం లేదనుకుంది శ్రీదేవి.

అయితే రాజయ్యలో మునుపటి ఉత్సాహం లేదు. ఏ పని పట్లా ఆసక్తీ లేదు. ఏం తింటున్నాననే స్పృహ కూడా లేదు. నిర్వికారంగా ఉంటున్నాడు. ఇంటి ముందు నులక మంచం మీద పడుకుని తమ కొడుకు ఉరేసుకున్న కొమ్మనే చూస్తూ ఉంటున్నాడు.

"ఏంబా.. ఎంతసేపూ పడుకోనుండేదేనా.. లేసి తిరుగులాడచ్చు కదా.. అట్ల పోయి కట్టో కంపో కొట్టుకోనొస్తే పొయ్యిలోకి పనికొస్తాయి కదా.. ఒగదాన్ని అన్నీ చూసుకోవాలంటే యాదవుతాది?" అంది శ్రీదేవి.

రోజూ శ్రీదేవి అరుస్తుండటంతో ఒకరోజు లేచి, ఇంట్లో కొడవలి తీసుకుని పొలాలవైపు బయలు దేరాడు రాజయ్య. తనకు పల్లె చుట్టుపక్కల దారులన్నీ కొట్టిన పిండే. గుట్టలన్నీ ఎక్కి దిగినవే. ఏగుట్టలో ఎలాంటి కంపచెట్లుంటాయో బాగా తెలుసు. పల్లెకు తూర్పుగా ఉండే దారింటీ పోతున్నాడు. నడుస్తున్నా మనసులో తన కొడుకే మెదులుతున్నాడు. పల్లెకు రెండు కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉండే గుట్టదగ్గరకు పోయాడు. అక్కడ కంపలు కొడతా ఉండగా ఎవరివో మాటలు వినిపించాయి. మాటలు వచ్చిన వేపు వెళ్ళాడు రాజయ్య.

దాదాపు పదిహేనుమంది గుట్టకు అటుపక్కన ఏదో పని చేస్తున్నారు. వారేం చేస్తున్నారో రాజయ్యకు అర్థం కాలేదు. మనుషులతో పాటు ఏదో ట్రాక్టర్‌లాంటిది ఉందక్కడ. రాజయ్య గబగబా నడుచుకుంటూ అక్కడకు వెళ్ళాడు. తమ వూరి వాళ్ళు ఇద్దరున్నారక్కడ. మిగిలిన వారంతా కొత్తవాళ్ళే. జే.సీ.బీ.తో చదును చేస్తున్నారు. కళ్ళద్దాలతను చేతిలో కాగితాలు పట్టుకుని చెప్తుంటే కొందరు నేలమీద మార్కింగ్ చేస్తున్నారు. జేసీబీ చదును చేసుకుంటూ పోతుంటే కొందరు గుంతలు తవ్వుతున్నారు. మరి కొందరు ఆ గుంతల్లో నిలువెత్తు సిమెంట్ స్తంభాలు నాటుతున్నారు.

"ఏం పూజారి మామా.. ఇట్లొచ్చినావు" తమ వూరివాడు ఒకడు పలకరించాడు.

"ఏంచేస్తాండారు?" అడిగాడు రాజయ్య. అక్కడ ఏంచేస్తున్నారో అర్థం కావడం లేదతనికి.

"ఫెన్సింగ్" అన్నాడు కళ్ళద్దాలతను.

అర్థం కానట్టు ముఖం పెట్టాడు రాజయ్య.

"మామా.. తోటలకు మనం కల్లేస్తామే.. అట్ల.." అన్నాడు తమ వూరివాడు.

"కల్లెందుకురా?"

"ఈ స్థలమంతా కొనేసినాం కదా..! ఇంగ మీరు ఇక్కడికి రాగూడదు. మా స్థలం చుట్టూ ఫెన్సింగ్ వేస్తాం" అన్నాడు మొదట సమాధానం చెప్పినతను.

"గుట్టలు, చెరువులు.." అంటూ ఆపేశాడు రాజయ్య.

"అన్నీ ఉంటాయి. అయితే వాటి చుట్టూ ఫెన్సింగ్ వేసేస్తాం. మీరు పోయివచ్చే దోవ మాత్రమే వుంటుంది" అన్నాడతను నవ్వుతూ.

రాజయ్యకు ఏమర్థమయిందో ఏమో.., మౌనంగా వెనుదిరిగాడు. కొట్టిన కర్రలను తీసుకోలేదు. నేరుగా ఇంటికొచ్చాడు. ఉత్తచేతులతో వచ్చిన భర్తను చూసి ఆశ్చర్యపోయింది శ్రీదేవి.

"ఏంబా.. గమ్మున వచ్చినావే? కట్టెలు తేలేదా?" అడిగింది.

రాజయ్య సమాధానం చెప్పకుండా మంచంమీద పడుకున్నాడు. ఎండ చుర్గా ఉంది.

పొలాలు అమ్మేయడంతో రైతులంతా ఖాళీగా ఉన్నారు. చాలామంది తమ పశువులను కూడా అమ్మేశారు. కొందరు నగరాలకు, పట్టణాలకు పోయే ప్రయత్నాల్లో ఉన్నారు. ఎలాంటి పనీ లేకపోవడంతో వయసు పైబడ్డవాళ్ళంతా ఇళ్ళముందు పందిరి కింద కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. కొందరు కృష్ణుడి గుడి వద్ద అరుగుమీద కూర్చోనున్నారు. వాళ్ళ మాటలు ప్రవాహంలా సాగుతున్నాయి.

"మీకేమో పట్టాభూమని దబ్బిచ్చినారు. మాది డీకేటీ భూమి కదా. ఈమంటా వుండారే. ఎట్ల?"

"ఎట్లంటే ఏం చేస్తాం? మాకూ నాలుగెకరాలుంది డీకేటీ నేల"

"డీకేటీ పట్టా ఇచ్చి పదేళ్ళయింది. దానికి ముందే నాలుగేండ్లనుంచి దాంట్లో చెనిగి ఏస్తాన్నేం. అది ఇప్పుడు గవుర్మెంటు జాగా.. దుడ్డు ఈమంటే ఎట్ల?"

"అందుకే గదా.. అందరం మొన్న ఎమ్మెల్యే దగ్గరకు పోయిన్నింది. ఆయప్ప మనగ్గూడా ఇప్పిస్తానని మాటిచ్చినాడు కదా"

"మీరేమో ఉన్నికాడికి అమ్ముకోని తిరపతో, మద్రాసో పోతారప్పా.. జానడు జాగా లేనోళ్ళం. మా బతుకులేం గావాల"

"నిజమేరా.. మమ్మల్నేం జేయమంటారో చెప్పండి.."

"మీగ్గూడా ఈడ కట్టే ఫేక్టరీలో ఇంటికో ఉద్యోగం ఇస్తామన్నేరు కదరా."

"ఏం ఉద్యోగాలిస్తారు సోమీ.. మా ఇండ్లల్లో చదువుకున్నోళ్ళు ఎవురుండారు. కూలి చేస్తే కుండగాలాల, లేకుంటే ఎండగాలాల. అట్లా బతుకులు గదా మాయి.. మీకు తెలీందేముందాది"

"ఇప్పటికి సమచ్చరమాయె.. ఇంగా ఏమీ కట్టలా. ఊరు చుట్టూరా మనం బూముల్లోకి పోకుండా కంచె ఏసినారు, అంతే! నాకయితే పేక్టరీలొస్తాయని నమ్మకం లేదు"

"ఆ ఫ్యాక్టరీలేవో పోరంబోకు బూముల్లో పెట్టుకోని మనోళ్ళకు ఉద్యోగాలీయచ్చు కదా? ఇదంతా మనల్ని ముంచేటిగానే ఉండాది"

"మాకొచ్చిన దాంట్లో సగం అప్పులకే పాయ, కొడుకులు ముగ్గురూ వాటాలేసుకునేలకు మనిషికి యాభై వేలు గూడా రాలా! ఆ డబ్బుతో ఎట్ల బతికేది? ఎట్ల బిడ్డల్ని సాకి నంతరించేది?"

ఇలా రకరకాలుగా మాటలు దొర్లుతున్నాయి. ఇంతలో పలక దరువు వినిపించింది. దాంతోపాటు మాదిగ రాముడు వచ్చాడు. పలక కొట్టేది ఆపి "అందరూ ఇనండీ.. రేపు పొద్దన్నే పదిగంటలకు ఎమ్మెల్యే, ఆపీసరు వస్తాండారు. అందరూ ఇండ్లకాన్నే ఉండాలంట" అన్నాడు గట్టిగా.

గుడిముందు ఉన్నవాళ్ళు, ఇళ్ళల్లో ఉన్నవాళ్ళు బయటొచ్చి రాముడిని చుట్టు ముట్టారు. ఎందుకు, ఎందుకు అని అడిగారు. రాముడు తనకు తెలీదని చెప్పాడు. పలక దరువేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

అందరిలో ఆందోళన, శ్రీదేవికి ఎందుకో కళ్ళు చెమర్చాయి. తడి కళ్ళను దాచుకోవడంకోసం ఇంట్లోకి వెళ్ళింది. రాజయ్య నులక మంచంమీద బోర్లా పడుకున్నాడు.

ఆ రాత్రంతా వూరు అలజడిగానే ఉంది. రేపు ఎమ్మెల్యే ఎందుకు వస్తున్నాడు? ఏం చెప్పబోతున్నాడు? అనేది ఎవ్వరికీ అర్థం కావడం లేదు. ఎవరికి తోచింది వారు చెబుతున్నారు. ఆ రాత్రి ఎవ్వరూ నిశ్చింతగా నిద్ర పోలేదు.

తెల్లవారింది. సూర్యుడు కొండమీద నుంచి ఎగబాకుతున్నాడు. ఊరంతా బద్ధకంగా నిద్ర లేస్తోంది. మగవాళ్ళింకా పడకలమీది నుంచీ లేవలేదు. నిద్రలేచినవారు అప్పటికే అరుగులమీద చేరి మాటలు మొదలు పెట్టారు. పనులు ఏమీ లేకపోవడంతో ఏం చేయాలో ఎవరికీ తోచడంలేదు. కొందరికైతే తిక్కతిక్కగా ఉంటోంది.

ఊరికి దగ్గర్లో, దారి పక్కన తిరపతి నుంచి వచ్చి ఎవరో దాబా హోటల్ పెట్టారు. దానికి ఆనుకునే మందంగడి. టెండర్ పదిహేను లక్షలకు పోయిందట! ఇప్పుడు కొందరు నిద్ర లేస్తూనే టీ అంగడికి పోయినట్టుగా మందంగడికి పోతున్నారు.

పల్లె పల్లెలా లేదు.

ఆడవారు వంట చేస్తున్నందుకు గుర్తుగా ఇళ్ల చూరుల్లోంచి పొగ ఆకాశంలోకి సుడులు తిరుగుతూ పోతోంది.

శ్రీదేవి యథాప్రకారం దేవుడి దగ్గర దీపం పెట్టింది. భర్తతో కలసి తింది. సమయం పదిగంటలవుతుండగా అధికారులు, ఎమ్మెల్యే వచ్చారు. ముందుగా కృష్ణుడి గుడిలో కొబ్బరి కాయ కొట్టాడు ఎమ్మెల్యే నాగులయ్య. శ్రీదేవి ఇచ్చిన హారతిని కళ్లకు అద్దుకుని పళ్లెంలో వంద రూపాయల నోట్లు రెండు వేశాడు.

అందరూ నులకమంచాల మీద కూర్చున్నారు. ఎమ్మెల్యే మాటలు మొదలు పెట్టాడు.

"నా ప్రియమైన ప్రజలారా.. మీరు నాకు ఓట్లేసి గెలిపించారు. అందుకు చాలా ఆనందంగా ఉంది. నన్ను గెలిపించిన మీరుణం తీర్చుకుంటాను. ఆ రోజే చెప్పాను. ఈ రోజు మళ్లా చెబుతున్నాను. మీ అందరూ లక్షాధికారులు, కోటీశ్వరులు కావాల. అవన్నీ అయినాయి. ఇంగ నా చివరి కోరిక మీరందరూ సొంత మిద్దె ఇండ్లల్లో బతకాల. వానొస్తే

తడుస్తా, ఎండకు ఎండుతా, చాలీచాలకుండా ఎంతకాలం ఈ పూర్లిండ్లల్లో ఉంటారు. అందుకే మీ అందరికీ ఊరికి పడమరగా మైలు దూరంలో జాగా చూసినాం. అక్కడ ఒకే తావన మీ అందరికీ మిద్దిండ్లు కట్టిస్తాం. మీరంతా అక్కడికి పోవాల" అన్నాడు.

అధికారులు మాట్లాడారు. వాటి సారాంశమేమంటే 'సెజ్ పరిధిలోకి వచ్చే ప్రాంతంలో ఆ వూరు కూడా ఉంది. అందుకని ఊరు కూడా ఖాళీ చేయాలి. అయితే వారందరికీ 'సెజ్' పెడుతున్న వారే దయతో లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి పక్కా ఇళ్లు కట్టించి ఇస్తారు. ఆ ఇళ్లల్లో హాయిగా ఉండచ్చు. త్వరలో ఇళ్ల పనులు మొదలు పెడతారు. ఆర్నెల్లలో అక్కడకు ఊరంతా వెళ్లిపోవాలి'.

"ఏమయ్యా సంతోషమా.. ఏమమ్మా సంతోషమే కదా..! మీకింగ పద్దన్నే లేస్తానే చెంబులెత్తుకోని గుట్టల్లోకి పోయే బాధ తప్పోతాదిలే" అంటూ నవ్వాడు ఎమ్మెల్యే. కొందరు ఆడవాళ్లు కూడా ముసిముసిగా నవ్వారు.

వచ్చిన నాయకులు, అధికారులు వెళ్లిపోయారు.

ఇల్లు మారాలి. ఊరే వదిలేయాలి. ఆ ఊహే కొందరు భరించలేకుండా ఉన్నారు. రకరకాలుగా మాట్లాడుకుంటున్నారు.

శ్రీదేవికి మనసు మనసులో లేదు. ఊరంతా మైలుదూరానికి మారిపోతే.., తమ బతుకు? తిండి పెట్టే పొలం పోయింది! ఆదరించే ఊరూ పోతా ఉంది! ఇక తాము బతికేదెట్లా? ఊరు మార్చినట్టు కృష్ణుడి గుడిని కూడా మారుస్తారా? మార్చినా ముందులా భక్తితో ఆయనను ప్రజలు కొలుస్తారా? మనుషులంటే నిలదీస్తారని ఇల్లు కట్టిస్తారు కానీ, మాట్లాడని ఆ దేవునికి ఎందుకు గుడి కడతారు? ఊరూ వెళ్లిపోతే తామెలా బతకాలి? రకరకాల ఆలోచలు శ్రీదేవిలో. సాయంత్రమయింది. గుడిలో దీపం పెట్టింది. దిగులుగా కృష్ణుడినే చూస్తూ కూర్చుంది శ్రీదేవి. తమను ఆదుకోమని ఎన్నో విధాలుగా వేడుకుంది. అన్నింటికి కృష్ణుడి చిరునవ్వే సమాధానం!

"శ్రీదేవీ" అంటూ బయట నుంచి ఎవరో కేకవేశారు. ఉలికి పాటుగా ఉరుకున బయటకొచ్చింది శ్రీదేవి. మంచం దగ్గర కింద పడిపోయున్నాడు రాజయ్య. ఆయన చుట్టూ నలుగురైదుగురు గుమికూడారు. పరుగున అక్కడకు వెళ్లింది. రాజయ్య మూతి ఎడమవైపుకు పోతోంది. ఒక కాలు చేయి కదలడం లేదు. పక్షవాతం సోకింది. అప్పటికప్పుడు తమ ఊరి వాళ్ల సాయంతో రాజయ్యను తీసుకుని ఆసుపత్రికి పోయింది.

మెదడులో రక్తం గడ్డ కట్టిందన్నారు, పక్షవాతమన్నారు వైద్యులు. రెండు నెలలు ఆసుపత్రిలో ఉండి ఇంటికొచ్చారు దంపతులు. అప్పులపాలయ్యారు. రెండు నెలలు గుడికి తాళం వేసి ఉండటంతో దుమ్ము పేరుకు పోయింది. ఇంటికి వస్తూనే ముందుగా గుడి వద్దకు పోయింది శ్రీదేవి. శుభ్రం చేసింది. గుడిలో దీపం పెట్టింది. గుడికి వచ్చేవారు తగ్గిపోయారు. వూర్లో చాలామంది పట్టణాలకు, నగరాలకు వెళ్లిపోయారు.

నెల రోజులు గడిచాయి. రాజయ్య మెల్లగా మాట్లాడుతున్నాడు. మాటలు స్పష్టంగా రావడం లేదు. లేచి నడిచే ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. శ్రీదేవి సాయంతో కర్ర పట్టుకుని నడుస్తున్నాడు.

"మే.. ఏంమే" పిలిచాడు రాజయ్య.

"......" మంచంమీద తల ఆనించి గుడిలోని కృష్ణుడిని చూస్తూ ఆలోచనల్లో ఉంది శ్రీదేవి.

"మేయ్.." కొంచెం గట్టిగా పిలవడంతో పాటు, కదిలాడు రాజయ్య.

శ్రీదేవి ఉలికిపాటుగా తలెత్తి భర్త ముఖంలోకి చూసింది.

దాహం అన్నట్లుగా సైగ చేశాడు రాజయ్య.

భర్త మెడకింద చేతిని వేసి పైకి లేపింది శ్రీదేవి. భార్య భుజంమీద చేయి వేసి లేచి కూర్చున్నాడు. మంచం పక్కనే ఉన్న చెంబులోంచి గ్లాసులో నీళ్లు పోసి భర్త చేతికి ఇచ్చింది. అతను నీళ్లు తాగాక తిరిగి పడుకున్నాడు. మాటలు మెల్లగా వస్తున్నప్పటికీ రాజయ్య పూర్తిగా మాట్లాడటం మానేశాడు. ఎలాంటి చలనం లేకుండా మంచంపైనే పడుకుని ఉంటున్నాడు. రాజయ్య ఆలోచిస్తున్నాడు అనడానికి గుర్తుగా అప్పుడప్పుడు అతని కళ్లనుంచి నీళ్లు కారుతుంటాయి.

"మన పక్కూర్లో వాళ్లు బూములు ఈమన్నేరంట. వోళ్లకు నచ్చచెప్పేదానికి ఎమ్మెల్యే ఇప్పుడు పోతాడంట"

"నచ్చ చెప్పకపోతే ఎట్ల? ఈ మొత్తం బూముల్లో ఆయప్పకు రెండుశాతం కమీషనంట కదా!"

"అవును.. అందురూ అదే చెప్పుకుంటా ఉండారు. సుమారు ఆయప్పకు రెండు కోట్లొస్తాదంట"

ఎవరో దారిలో మాట్లాడుకుంటూ పోతున్నారు.

ఊరంతా అలజడిగా ఉంది. లక్షలు తీసుకుని పొలాలు ఇచ్చేశారు. డబ్బు చేతిలో ఎంత సేపుంటుంది? డబ్బును చూసిన కళ్లు ఊరకే ఉంటాయా? కోరికల గుర్రాలకు డబ్బు ఖర్చు కాకుండా ఉంటాదా? ఇప్పుడు ఇళ్లు కట్టిస్తారట!

ఇల్లంటే కేవలం నీడనిచ్చే గూడేనా?

ఆ ఇంటితో ఎన్నెన్ని అనుబంధాలు, ఆత్మీయతలు, ప్రేమలు ముడిపడి ఉంటాయి? వాటన్నింటినీ ఇవ్వగలరా? ఇలా ఆలోచిస్తున్న వారికి తమ ఊరిని వదిలి పోవాలని లేదు. తిరగబడాలని ఉంది.

రాజయ్య తన యధాస్థితిలో ఉన్నాడు. శ్రీదేవి అతని పక్కనే నేలమీద కూర్చుంది.

'నిజంగా దేవుడున్నాడా? ఉంటే తమ కూడు పోయేదా? తమ పేగు నేల రాలిపోయేదా? ఇదంతా ఎందుకు జరగతా ఉండాది? ఎవరికోసం జరగతా ఉండాది? ఇట్లా ఎన్ని రోజులు? తాము మౌనంగా ఉంటే ఇంకా ఏదయినా జరుగుతుంది. ఇక ఉండటానికి లేదు. ఎదురు తిరగాల్సిందే. నాయకులు చెప్పేదొకటి చేసేదొకటిగా ఉండాది. నిలదీయాల్సిందే' అనుకుంది..

ఒకసారి గుడిలోని కృష్ణుడిని తదేకంగా చూసింది. మసక చీకటిలో ఆయన నవ్వుతున్న మోము అస్పష్టంగా కనిపించింది. భర్త పడుకోనున్న మంచానికి ఆనించి ఉన్న చేతికర్రను చేతిలోకి తీసుకుంది శ్రీదేవి. తమ ఇంటి మీదుగా పోయే ఎమ్మెల్యే, అధికారుల కోసం వీధిలో నిలబడి ఎదురు చూస్తోందామె.

ఇప్పుడామె నిప్పు కణికలా మాత్రమే ఉంది. కనిపిస్తే వాళ్ల రక్తం కళ్ల చూసేలా ఉంది.

ఊరంతా నిప్పుల కుంపటిలా ఉంది. •

17 జులై 2009, నవ్య వీక్లీ